

ENDAST TOMTEN ÄR VAKEN

EN LÄSKIG JULSAGA

KRISTINA SUOMELA BJÖRKLUND

Endast tomten är vaken

Kristina Suomela Björklund

1.

Snön yrde och fick honom att huka sin långa tunna kropp när han sköt igen dörren till den gamla ladan. Dörren gnisslade och gick sen igen med en smäll. Han drog igen träslån och ryckte lite i dörren för att försäkra sig om att den var stängd ordentligt. Inte för att de fanns några djur i ladan längre utan mera för att dörren inte skulle slå upp av vinden och gå sönder.

Vinden tog i så han hade svårt att ta sig tillbaka till huset. Böjd mot vinden småsprang han tillbaka och drog en lättnads suck när han äntligen var inne i den lilla hallen. Värmen från den vedeldade spisen i köket slog emot honom och han satte sig på en av de gamla pinnstolarna för att ta av sig kängorna. När han fått av sig dem viftade med tårna för att få upp värmen. Det knastrade hemtrevligt från vedspisen. Tänk att han hade fått ärva gården efter moster Ylva, det hade han aldrig trott. Men, han var i och för sig den enda i släkten som hade orkat med henne och hennes tokiga historier om tomtar och oknytt. Som barn hade han tyckt hon var lite skrämmande men samtidigt hade han varit nyfiken på det hon berättade. Ingen visste vad som hade hänt moster Ylva, en dag var hon bara borta. Huset hade hon lämnat som om hon bara skulle iväg och handla.

När fötterna fått upp värmen gick han bort till spisen för att sätta på tevatten. Innan han körde upp till gården hade han inhandlat diverse torrvaror och en del att äta. Gården låg väldigt ensligt och avsides, det var flera mil till närmsta granne och ännu längre till affärer.

När tevattnet kokat upp hällde han över det i en stor mugg och doppade en tepåse några gånger tills vattnet fick färg. Sen tog han med sig koppen till köksbordet och satte sig. På bordet låg högar av gamla tidningar, reklamblad och öppnade brev. Skåpluckorna behövde målas om för färgen hade flagnat. Golvet var fläckigt och täcktes av några trasmattor som sett sina bästa dagar. Det luktade instängt och unket. Soffan i vardagsrummet han sovit på var full med katthår och doften som slog emot honom när han satte sig i en av fåtöljerna under gårdagen hade fått honom att rygga tillbaka. De skulle ut och ladan var ett bra ställe att förvara gamla möbler i tills det blev vår och han kunde elda upp dem.

En smäll fick honom att hoppa till och hojta högt. Det kom utifrån så han reste sig och gick fram till fönstret. Dörren till ladan hade åkt upp igen. Han suckade och tänkte att han lät den vara till stormen lagt sig. Just som han vände sig bort från fönstret tyckte han att han skymtade något som försvann in i ladan, något grått. Var det en katt? Var den kvar här, den gamla katten? Den hade aldrig tyckt om honom. Varje gång han besökt Ylva hade den fräst åt honom och rusat iväg med tjock svans. Gustav hette den. Han log när han tänkte på den tjocka

seriekatten Gustav. Men den här Gustav var inte alls lik honom. Nej, grå som aska och elaka gula ögon hade den. Nåja, den fick vara i ladan, bättre där än i huset.

Efter en soppmiddag och en varm dusch kände han sig rejält trött. Stormen hade lagt sig så han beslöt sig för att gå ut och stänga igen ladan så ingen räv eller något större djur gick in där. Gustav kunde säkert komma ut genom något hål, det fanns gott om dem i väggen.

Han tog på sig kängorna igen och svepte en tjock tröja om sig innan han gick ut.

Snön knarrade under hans fötter när han gick mot ladan. Det var alldeles tyst ute och när han stängde igen dörren ekade gnislandet högt. Han stannade upp och såg mot himlen, det var alldeles stjärnklart och månens ljus fick snön att gnistra. En dikt som moster Ylva brukade upprepa om jularna dök upp i hans huvud:

Midvinternattens köld är hård, stjärnorna gnistra och glimma. Alla sova i enslig gård djupt under midnattstimma. Månen vandrar sin tysta ban, snön lyser vit på fur och gran, snön lyser vit på taken. Endast tomten är vaken.

Han trodde att den var av Viktor Rydberg och att det fanns flera verser, men just den första strofen kom han ihåg. Den borde han leta upp, det var en fin dikt och passade nu när det snart var jul.

Kylan bet i kinderna och öronen nästan värkte så han skyndade sig tillbaka till huset igen och la på mer ved i spisen innan han la sig på soffan och drog täcket över sig. Men han hade svårt att sova och snurrade flera varv i innan han kom till ro. Det var alldeles för tyst. Igår hade han inte reflekterat över det för han hade varit så slut efter den långa bilresan och lite bedövad av den whiskeyn han druckit innan han la sig. Skulle han ta ett glas? Nej, han ville absolut inte bli en alkis som gömde sig på en enslig gård. Beslutsamt drog han täcket över huvudet och försökte tänka på något trevligt. Just som han höll på att somna hörde han ett skrik. Från en katt. Han satte sig upp i soffan och lyssnade. Hjärtat dunkade så hårt att han hade svårt att höra något annat. Men det var helt tyst nu. Lugna dig, det var väl bara Gustav som bråkade med en annan katt, eller kanske en räv.

Han la sig ner igen och lyssnade ut i mörkret. Till slut somnade han.

*Står där så grå vid ladgårdsdörr,
grå mot den vida driva,
tittar, som många vintrar förr,
upp mot månens skiva.*

Soffan knakade när han sträckte på sig. Först hade han svårt att orientera sig men kom snart på att han var i moster Ylvas hus. Det som nu var hans. Idag var det dags att börja röja lite i huset men först ett par koppar kokkaffe och några smörgåsar för att komma igång. En viktig uppgift var att se om det gick att elda i stora spisen i vardagsrummet också.

Snabbt gick han till köket och fick igång vedspisen igen. Den hade slocknat helt och ute var det väldigt kallt för fönstren hade froststjärnor nertill. Huttrande värmdde han händerna vid spisen en stund innan han satte kaffepannan på spisen.

Stärkt av frukosten slängde han på sig ett par slitna jeans och en tröja han inte var så rädd om. Med hjälp av en borste städade han ur den öppna spisen, la in ved och öppnade spjället. Han hoppades innerligt att elden skulle ta sig och att skorstenen inte var igenproppad. Turen var med honom och snart spred sig en skön värme även i vardagsrummet. Huset bestod av kök, vardagsrum, två sovrum, en liten källare och vind. Moster Ylva hade alltid bott själv och när de varit på besök hela familjen hade de fått trängas alla fyra i det ena sovrummet som även varit hennes arbetsrum. Dörren till just det rummet öppnade han först. Luften som slog emot honom var unken och damm yrde upp av vinddraget från dörren. Inte mycket hade förändrats sen han varit där sist som tonåring. Bara våningssängen hade tagits bort och ersatts av en stor bokhylla som dignade av böcker. Han gick in och studerade böckerna. Det verkade mest vara historiska böcker, flera om nordiska väsen, en del romaner och några om jakt, fiske och trädgårdsskötsel. På skrivbordet låg några böcker uppslagna som om Ylva just suttit och läst. Ett litet lager av damm gjorde att sidorna såg gråa ut. Han blåste bort det och nös när dammet kittlade honom i näsan. Han tog upp ett fotografi som föreställde honom själv som barn. Håret hade varit ljust som lin, numera var det nästan råttbrunt. En anteckningsbok med Ylvas snirkliga bokstäver låg uppslagen med en penna som låg över som för att hålla upp sidorna. Han brydde sig inte om att läsa i den just nu utan öppnade fönstret och gick vidare till det som varit Ylvas sovrum.

Dörren gick trögt att få upp. När han sköt på lät som om något flyttades över golvet, något tungt. Vad var nu detta?

Han fick upp dörren så pass att han kunde gå in men stannade direkt vid dörröppningen. Det som hade låtit var en stor byrå som stått framför dörren. På golvet låg rester av mat, papper, konservburkar och petflaskor. Det stank fruktansvärt från mögliga brödbitar och annat som inte längre var identifierbart. Det verkade som om någon velat hindra någon från att komma in i rummet, men hur hade den som varit i rummet kommit ut? Inget fönster var öppet och någon annan väg ut än dörren fanns det inte. Mycket märkligt. Han tog några steg in i

rummet och såg att det även låg papper överallt där det stod något skrivet. Innan han tog i något öppnade han även här ett fönster och lät den kalla vinterluften komma in. Ett papper flög upp av vinddraget. Han fångade det i luften. Det enda som stod på pappret flera gånger var *Den grå kommer*. Han tog upp ett annat papper och där stod samma sak. På nästa och nästa och nästa också. Kalla kårar rann som isvatten över ryggen. Det knastrade i snön utanför fönstret som om någon avlägsnade sig runt huset. Han sprang bort till fönstret och såg ut.

”Hallå! Är det någon där?”

Stegen fortsatte och någon mumlade. Både rädd och nyfiken sprang han ut ur rummet och bort till ytterdörren. I sin iver glömde han bort att han hade låst den igår kväll och ryckte först aggressivt i handtaget innan han kom på att låsa upp. Dörren smällde upp och han rusade ut. Det var ingen där. Något rött i snön fick honom att hejda sig innan han sprang mot ladan. Blod. Med ens kom han ihåg kattens skrik från natten och tänkte att Gustav måste ha skadat sig.

”Gustav! Kom kissen. Var inte rädd.”

Inte ett ljud hördes mer än vinden i träden och dunsen av snö som då och då föll från ett träd, uppvärmt av solljuset. Eftersom det hade snöat så mycket fanns det inga spår i snön av något djur. Han gick bort mot ladan och kallade på katten. Vi dörren kisade han in i dunklet och lyssnade, men hörde inte ett ljud. Kanske Gustav hade blivit fångad av en rovfågel? Inte omöjligt. Han ryckte på axlarna och stängde igen ladugårdsdörren, reglade den och gick tillbaka till huset.

I en städskrubb hittade han sopsäckar som han tog med sig till sovrummet och kastade allt skräp i. På varenda lapp stod det *Den grå kommer* med Ylvas handstil. Hade hon blivit helt galen tanten? Mysteriet med byrån kunde han inte lösa och beslöt sig för att låta det vara olöst. Han sköt tillbaka den till sin plats vid väggen och röjde ur alla Ylvas kläder ur lådorna, tog bort sängkläderna ur sängen och bar in dem till badrummet där tvättmaskinen fanns. Den blev full av bara sängkläderna så han startade den. Trots att den stått oanvänd ett bra tag, hostade den igång direkt.

Täcke och kuddar hängde han ut på farstukvisten och slog bort det värsta dammet med en mattpiska. Efter att ha dammsugit alla rum och skurat golven med såpa började det se riktigt beboeligt ut. Det luktade åtminstone bättre.

Han bar ut sopsäckarna och ställde dem vid laduväggen innan gjorde paus för lunch. När han åt såg han ut på granskogen som kantade gården och bestämde sig för att hugga en gran. Det var ju julafton i övermorgon och han hoppades att julsakerna fanns kvar på vinden. De hade

han hämtad tillsammans med Ylva och hans syster flera gånger när de var små och de hade alltid funnits på exakt samma ställe på vinden. Det var bäst att leta gran medan det var ljus, mörkret kom redan på tidiga eftermiddagen.

Han pulsade ut i skogen med moster Ylvas gamla yxa över axeln för att leta efter en bra gran. Tystnaden i skogen var nästan tryckande och han kände sig iakttagen. Varje gång han stannade och vände sig om var det dock ingen där.

Där, den perfekta granen. Han höjde yxan och började hugga. Efter ett par gånger var han tvungen att pausa för han var ovan vid kroppsansträngning och mjölksyran kom snabbt. En rörelse i ögonvrån fick honom att snabbt vända sig om. Trots att han inte var harig av sig, kröp det i kroppen och han kände hur huden knottrade sig. En gren bröts lite längre bort. Sen blev allt tyst.

”Hallå, är det någon där?” Hans röst ekade i skogen. Inget svar. ”Om du vill mig något får du gärna komma fram. Jag är inte farlig.”

Det knakade från en kvist lite längre bort och han tyckte att det lät som om någon eller något sprang i snön. Säkert ett rådjur.

Säker på sin sak fortsatte han att hugga tills granen välte. Det var en liten gran, perfekt för det lilla vardagsrummet i huset. Medan han visslade på Bjällerklang släpade han granen till stugan, skakade av snön från den och bar sen upp den på förstukvisten. Innan han tog in den ville han hämta ner julgransfoten och julgranssakerna.

På vinden var allt sig likt. Väststädat och alla lådor var markerade med vad de innehöll. Julsakerna stod där de alltid hade stått. Naturligtvis var allt täckt av ett lager damm, men det borstade han bort med tröjärmen innan han bar ner sakerna till vardagsrummet. Den gamla runda mattan att ha under julgransfoten hade några veck, men de brydde han sig inte om. Efter att ha fått den och julgransfoten på plats bar han in granen. När han fått i den i julgransfoten, insåg han att det blev för trångt med de två gamla fåtöjlerna så han kånkade ut dem till ladan och hämtade sen en ficklampa för att se något i ladan när han skulle ställa in dem. Klockan hade hunnit bli halv fem och mörkret hade redan lagt sin svarta matta över landskapet.

Han öppnade dörren som gnisslade gällt och tände ficklampan samtidigt som han tog ett par steg in i ladan. När han såg upp skrek han till. I taket hängde Gustav. Magen var uppsprättad och ögonen lyste gula i skenet från ficklampan.

Med handen för munnen sprang han ut ur ladan och spydde vid ladugårdsväggen. Vem gör något sådan barbariskt? Var han inte ensam på gården?

På skakiga ben gick han tillbaka in för att ta bort Gustav, men han var inte kvar. Repet hängde tomt och gungade lätt i skenet av ficklampan som han tappat när han sprang ut. Hade han sett i syne?

En vindil fick dörren till ladan att gunga lite och förde med sig ett ljud, som lät som om någon sjöng. På Bjällerklang. Han gick ut ur ladan och lyssnade men det enda som hördes var vinden som ven mellan träden.

Fundersamt skakade han på huvudet medan han lyfte in fåtöljerna och sopsäckarna i ladan. Förmodligen var han bara trött och mörkret hade spelat honom ett spratt. Men innerst inne var han säker på vad han hade sett.

När han kom in i huset igen, fyllde han på ved i både spisen i köket och den öppna spisen. Temperaturen hade sjunkit väldigt efter mörkrets inbrott. I ett hörn i vardagsrummet stod en liten radio. Han knäppte igång den och skruvade för att hitta en kanal som spelade julmusik. Det var inte så svårt, det var trots allt julafton imorgon. Innan han klädde granen värmden han upp lite glögg på spisen och fyllde en kaffemugg. Medan han klädde granen visslade han med i julsångerna och drack av den varma glöggen.

Nöjd med resultatet satte han sig soffan och tittade in i elden. Tröttheten tog över hand och snart la han sig ner för att blunda lite. Det började brusa i radion men han var för trött för att resa sig och medan han sakta flöt in i sömnen hittade radion mottagning igen och någon läste dikten av Viktor Rydberg, den som Ylva hade tyckt så mycket om.

*Går till stängsel för lamm och får,
Ser, hur de sova där inne;
går till hönsen, där tuppen står
stolt på högsta pinne;
Katten i hundbots halm mår gott,
vaknar och viftar på svansen smått,
Katten sin tomte känner,
De äro goda vänner.*

Vad konstigt, tänkte han i halvslummer, ska det inte vara Karo, en hund?

Han frös. Fy vad han frös. Kroppen skakade av köld och tänderna hackade. Vem hade stängt av värmen och var är filten? Förvirrad satte hans sig upp. Ur munnen kom rök när han andades. Huttrandes gick han till den öppna spisen och la in ved. Hällen var iskall, som om

det inte brunnit någon eld där på flera dagar. Trots att han skakade lyckades han till slut få eld på en tändsticka och snart knastrade en fin eld i spisen. Hur länge hade han sovit egentligen? Var det julafton eller redan juldagen? Radion spelade julsånger igen och ute snöade det ymnigt.

När han fått upp värmen en aning gick han ut i köket och fick snart fyr i spisen. Fortfarande en aning stel av kylan satte han på tevatten och gjorde iordning några smörgåsar.

Med temuggen i ena handen och balanseras på smörgåsarna i den andra gick han in i Ylvas arbetsrum. Han hade dammat av skrivbordet och lag hennes böcker i en hög. Överst låg hennes anteckningsbok. Han tog den och satte sig vid bordet. Det verkade vara en dagbok för sidorna var daterade. Ibland hade hon skrivit varje dag, ibland hade det gått längre mellan anteckningarna. Det handlade mest om trädgården i början men efter ett tag blev anteckningarna mera intressanta. Ylva skrev om att det hände konstiga saker på gården. Hon hade hört kor som råmade och höns som kacklade i ladan. När hon gick fanns dock inga djur där. En liten man hade stirrat på henne men när hon tog ett steg närmare var han plötsligt borta.

En annan dag beskrev hon om hur hon känt att någon stirrat på henne när hon stått och diskat. Hon hade vänt sig om och sett hur något grått försvunnit från fönstret. Kanske det var Gustav, kanske inte. Han tänkte genast på det gråa han sett försvinna in i ladan och ryste. Höll han på att bli lika galen som det sades att Ylva hade blivit?

Han läste vidare och blev mer och mer fundersam över hennes konstiga anteckningar. Ibland skrev hon att älvorna hade lämnat åkrarna för den grå hade kommit. Sen var det hustomten som kommit och hjälpte henne på gården.

Efter en veckas sjukdom var trädgårdslandet fullt av ogräs. Då jag fortfarande var rätt svag, beslöt jag mig för att vänta till nästa dag. När jag kom ut idag på morgonen fanns inte ett ogräs kvar, trädgårdslandet har då aldrig varit så fint om nu. Har jag fått en hustomte på besök? Bäst att ställa ut lite ost och bröd åt honom.

Han skakade på huvudet men log lite åt mosterns fantasier. Innan han läste vidare gjorde han mera te och tog med sig koppen och boken till soffan.

Allt var uppätet! När jag kom ut i morse var både bröd och ost borta. Det var mig en hungrig tomte.

Idag ska jag plocka upp potäter och morötter. Kanske jag ska koka några åt tomten så kan det ju tänkas att jag får hjälp med veden. Hösten kommer snabbt, svårt att tro mitt i högsommaren, men det är lika bra att vara förberedd.

Medan han läst hade vindstyrkan ökat ute. Moster Ylvas dagboksanteckningar blev rörigare och rörigare. Han undrade vem det var som hade hjälpt henne med de saker hon påstod. Magen kurrade och det var lika bra att göra något åt det. Han la ifrån sig dagboken i soffan och gick ut i köket. Det hade hunnit bli eftermiddag och han hade inte gjort något vettigt. Men det var ju julafton, då fick man väl slappa. Ingen julmat hade han heller och han förbannade sig själv för att han inte tänkt längre än så när det gällde maten. Några prinskorvar hade han och potatis, det fick bli en bra lunch.

Vinden ökade i styrka medan han åt den lilla lunchen. Snön yrde så det nästan inte gick att se ut. Tanken som kort passerat hans hjärna om att åka hem till föräldrarna, slog han bort då det skulle vara omöjligt att köra. Bilen var helt översnöad och vägen gick inte att se längre. Vinden ven runt husknuten men ett annat ljud fick honom att lyssna koncentrerat. Var det någon som jämrade sig? Där var det igen. Men var kom det ifrån?

Han reste sig från köksbordet och gick ut i hallen. Jämrandet hördes utifrån. Att ge sig ut i det här vädret är dumt, men om någon har skadat sig måste han hjälpa till. Med en suck drog han på sig stövlar, jacka mössa och virade en tjock halsduk om halsen som täckte även munnen. Det var nästan svårt att få upp dörren för vindstyrkan var så stark, men efter ett hårt tryck gick det. Dörren for igen med en smäll bakom honom medan han stod på förstukvisten och lyssnade. Jämrandet hördes igen. Han reflekterade över att det kunde höras så högt mot stormen, men kanske ljudet förstärktes på grund av den. Vinden kom från höger, alltså kom säkert ljudet därifrån. Han vände sig i den riktningen. Ladan. Det kom från ladan och ljudet gjorde honom osäker. Håret reste sig i nacken under den tjocka halsduken och trots den tjocka jackan ryste han till.

Hukad mot snön som yrde gick han mot ladan. Jämrandet hördes starkare och starkare för att sedan tystna tvärt när han drog i träslån. Då snön hade bildad en vall framför dörren var han tvungen att få bort den. Han skrapade med stövlarna och armarna. Snön smälte och rann i kalla strömmar in under jackan.

Till slut kunde han öppna så pass att han kunde pressa sig in.

”Hallå! Är det någon här?”

Det var dunkelt i ladan och han förbannade sig själv att han inte tagit med sig ficklampan.

Någon viskade:

”Den grå kommer, han vill ha mat, han vill ha dryck. Han vill ha dig.”

”Vem där? Är du skadad?”

Tystnad. Han kisade in i mörkret och det såg ut som det satt någon i en av fåtöljerna. Sakta närmade han sig. Någon andades tungt framför honom i dunklet.

”Kan jag hjälpa dig på något vis?”

Den som satt i fåtöljen rörde sig inte och andetagen han hört förut hade tystnat. Långsamt gick han mot fåtöljen och såg konturerna av en person som verkade bekant.

”Ylva? Vad gör du här? Var har du varit?”

Inget svar. Han letade i jackfickan och hittade till sin glädje en tändsticksask. Med darrande händer strök han en sticka mot plånet och fick eld. När han såg mot fåtöljen skrek han. Det var bara rester av Ylva, ögonen var borta och två svarta hål stirrad mot honom. Ena kinden hängde lös och munnen gapade tandlöst. Ur ögonvrån såg han något som kom emot honom och han skrek igen. En katt väste och sprang förbi. Han tappade balansen och ramlade baklänges. Flämtande satt han på golvet och letade fram en ny tändsticka, tände den och såg upp på fåtöljen som nu var tom. Han reste sig hastigt och rusade ut ur ladan utan att bry sig om att stänga dörren. Utom sig av skräck rusade han till huset, slet upp dörren och drog snabbt igen den bakom sig. Han låste, två varv med nyckeln, och sjönk sen flämtande ihop på golvet.

Från köket hörde hans vedens knastrande i spisen och från radion i vardagsrummet strömmade julmusiken. Allt var som vanligt och rädslan började ge med sig. Men vad hade han sett, var det mörkret som spelat honom ett spratt?

Han drog av sig stövlarna och slängde dem i en hög vid dörren, reste sig sakta och tog av sig ytterkläderna. Det droppade vatten från snön som smält på halsduken och jackan. Han hängde upp dem på en krok och gick ut i köket. Trots att han tyckte det var galet, funderade han på om han skulle lägga ut mat på förstukvisten. Nej, du är helt knäpp, det finns inga tomtar!

Istället gick han tillbaka till vardagsrummet och drog in doften av julgranen. Ute började det mörkna och ljusen från granen skapade en mysig atmosfär tillsammans med elden i den öppna spisen. Lättare till mods gick han till soffan, tog upp Ylvas dagbok och satte sig. När han såg mot granen igen hängde den upp och ner. Vad i!? När han blinkat en gång stod granen normalt igen. Beslutsamt la han tillbaka boken i soffan, reste sig och gick ut i köket. Där hällde han upp en stor whiskey och tog med sig en påse nötter. Var det julafton så var det och han behövde lugna nerverna en aning. En upp och nervänd julgran, hur knäppt skulle det bli?

Efter en stor klunk av den gula vätskan läste han vidare i dagboken.

Han har inte hjälpt mig på länge. Då blir det ingen mat heller. Bortskämd, det är vad han blivit. Bara mat men inga gentjänster. Nej, nu får det vara nog. Tomten smyger sig sist att se, husbondfolket det kära, länge och väl han märkt, att de hålla hans flit i ära. Jo pyttisan, det har jag nog gjort, men nu är det slut.

Han skakade på huvudet och drack en klunk whiskey till, stoppade in en näve nötter i munnen och slängde en blick mot spisen för att se om han behövde lägga på mera ved. Elden brann fint och vedträna verkade vara av bra kvalité för de höll länge.

Han straffar mig. Inte ett vedträ är hugget och grönsakslandet är fullt av ogräs. I natt var han i huset, jag hörde honom nog. Letade efter mat minsann. På morgonen hittade jag köttkniven framme på bordet, som om han ville varna mig. Dumtomte. Jag tänker inte ge efter. Hjälp mig så hjälper jag dig!

Whiskeyn började verka och han kände sig lagom lullig. Moster Ylvas anteckningar verkade mer och mer galna. Han höjde glaset mot ett foto av henne som hängde på väggen.

”God jul du galna tant. Du vet att jag hade dig kär ändå.”

Stormen hade mojnät ute och snön föll mjukt. Det krafsade på ytterdörren och han hörde steg från förstukvisten.

”Här är ingen hemma.” Talet hade börjat bli lite sluddrigt av whiskeyn. ”Det finns ingen mat till dig.”

Stegen avlägsnade sig och det blev tyst ett par minuter. Sen slog det i ladugårdsdörren, om och om igen. Smällarna ekade över gården tills det plötsligt upphörde och det blev lika tyst som innan. Radion hade också tystnat märkte han men snart sprakade den igång och en barytonstämma sjöng *O helga natt*.

Lugnade av sången läste han vidare.

Han är här varje natt. Jag har stängt in mig i sovrummet. Ibland, när jag hör att han går till ladan, smyger jag ut och hämtar mat. Tomten vandrar till ladans loft; där har han bo och fäste. Jo, jo, det vet jag nog. Men han kommer, den grå kommer tillbaka. Snart finns det ingen mat kvar då har han inget här att hämta. Grönsakslandet har torkat ut för länge sedan och frukten börjar säkert att ruttna på träden. Då måste han ge sig iväg, den grå.

Den grå, det var ju det som stått på alla lapparna i sovrummet. Varför hade han förresten inte bäddat åt sig i sovrummet? Det var ju mycket bekvämare att sova i en säng än i den gamla unkna soffan.

Du ska få ärva gården, Jonas, den är din. Men glöm inte bort att ge den grå mat. Det är inte jultomten, inte heller någon snäll hustomte. Han är grym. Du får inte glömma att ge

honom mat, direkt när du kommer. Jag hoppas du ser min dagbok, du var alltid så nyfiken av dig, så jag tror nog att det är det första du läser när du kommer hit, när jag är borta. För den grå kommer, han kommer att hämta mig som straff. Han är hungrig.

Hon skriver om mig. Fina moster Ylva. Varför blev du så tokig? Du borde ha fått hjälp. Alla sa bara att du var galen, men du hade behövt hjälp.

Några sentimentala tårar letade sig ur ögonen och han torkade bort dem med tröjarmen. Månen lyste in genom fönstret och han kunde se den stjärnklara himlen från soffan. Det lät som av steg utanför fönstret. De stannade för att snart röra sig vidare igen. Säkert ett rådjur eller kanske en älg. Det lät mera som en älg övertalade han sig själv.

Jag stänger in mig i sovrummet. Byrån har jag skjutit fram till dörren så den inte går att öppna. Jag hör honom. Han rotar i köket, mumlar och förbannar mig för att maten är slut. Magen kurrar och munnen är så torr att tungan klibbar fast i gommen. Men den grå kommer, han är här.

Men kära nån, hade hon svultit ihjäl? Instängd i sitt eget sovrum. Men vem hade hämtat henne?

Ett ljud från köket fick honom att hoppa till. Tallrikar for i golvet följt av slamret från ett kastrullock. Han satte sig upp i soffan och stirrade mot köket. Plötsligt stod någon i dörröppningen. Någon som var kort till växten. Ljust från köket gjorde att han bara kunde se personen i siluett.

”Vem, vem är du?” frågade han och gjorde ansats att resa sig från soffan. Personen rörde sig blixtnabbt för med ens höll den en hand på hans axel och tryckte tillbaka honom mot soffan.

”Vad gör du? Hur kom du hit?” Whiskeyn hade fått honom slö och blicken suddig. Personen som stod framför honom höjde armarna och i händerna hade han en påk. Smärtan som spred sig i kroppen fick honom att svimma. Allt blev svart.

En liten gråklädd man med vitt skägg gick över gården släpandes på något som var tungt. Månen lyste upp vägen till ladan och det han släpade på, lämnade ett rött spår efter sig i snön. Medan han gick mot ladan där dörren stod på glänt talade han högt och tydligt för sig själv:

”Midvinternattens köld är hård,
stjärnorna gnistar och glimma.
Alla sova i enslig gård
gott intill morgontimma.

Månen sänker sin tysta ban,
snön lyser vit på fur och gran,
snön lyser vit på taken.
Endas tomten är vaken.”